

เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่กับแบบแผนการสื่อสารของวัยรุ่น

นางสาว ดารเกศ สงวนพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1296-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MOBILE – PHONE TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONAL PATTERNS OF TEENAGER

Miss Tarakate Sanguanpong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Communication Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-1296-7

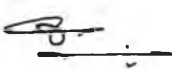
หัวข้อวิทยานิพนธ์ เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่กับแบบแผนการสื่อสารของวัยรุ่น
โดย นางสาว ดารกศ สงวนพงษ์
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณะบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

นางสาว ดารเกษ สวงนพงษ์ : เทคโนโลยีการสื่อสารกับแบบแผนการสื่อสารของวัยรุ่น.
(Mobile -phone Technology and Communicational patterns of Teenager) อ.ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี, 113 หน้า. ISBN 974-53-1296-7.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรม และวัตถุประสงค์การใช้งาน
โทรศัพท์เคลื่อนที่ของวัยรุ่น และเพื่อทราบถึงเทคโนโลยีทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่ทำให้แบบ
แผนการสื่อสารในกลุ่มวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป โดยมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
ในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นอายุระหว่าง 13-21 ปี
จำนวน 18 คน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเลือกซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่ ดังนี้
สอบถามเพื่อน สังเกตจากของเพื่อน ขอความเห็นจากผู้ปกครอง และศึกษาด้วยตนเอง ทางด้าน
พฤติกรรมในการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ เพื่อพูดคุย รับ-ส่งข้อความ และใช้เล่นเกม ฟังเพลง
ดาวน์โหลดมัลติมีเดียต่างๆ ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่ ใช้เพื่อการ
ติดต่อสื่อสาร เพื่อความบันเทิง เพื่อเตือนความจำและเป็นนาฬิกาปลุก เพื่อการยอมรับทางสังคม
และเพื่อตอบสนองความต้องการมีพื้นที่ส่วนตัว ในด้านแบบแผนการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่
ถึงแม้ว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่จะมีเทคโนโลยีที่ใช้งานได้หลากหลาย แต่ในการสนทนากลุ่มนี้กลุ่ม
ตัวอย่างไม่ได้มีการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นเลย กลับพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแบบแผนการใช้งาน การ
สนทนา การรับ-ส่งข้อความ และการฟังเพลง ด้านการสนทนานั้น โทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งไม่
สามารถเข้าไปแทนที่การสื่อสารในรูปแบบเดิมของกลุ่มวัยรุ่นได้ทั้งหมด คือ โทรศัพท์บ้าน
โทรศัพท์สาธารณะและโทรศัพท์พื้นฐานพกพา (PCT) ได้ โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่จะเป็นส่วนเสริมใน
การใช้งานการสื่อสารในรูปแบบเดิม คือ จะใช้งานเมื่อต้องการความเป็นส่วนตัว และความ
สะดวกในการใช้งาน ทางด้านการรับ-ส่งข้อความ มีเทคโนโลยี คือ SMS และ MMS ที่เข้ามา
แทนที่การสื่อสารในรูปแบบเดิมกลุ่มตัวอย่างได้ใช้งาน แทนการเขียนข้อความผ่านทางจดหมาย
โทรเลข และไปรษณีย์บัตร และกลุ่มตัวอย่างมีแบบแผนการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่อีกรูปแบบ
เพิ่มขึ้นมา คือใช้เพื่อสื่อสารกับตนเอง โดยดาวน์โหลดเพลงมาฟัง

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน ลายมือชื่อนิสิต..... ทางนพ..... สวงนพ.....
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2548

4585085028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: MOBILE-PHONE / COMMUNICATION / PATTERN/ TEENAGER

TARAKATE SANGUANPONG : MOBILE-PHONE TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONAL PATTERNS OF TEENAGER. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. JOOMPOL RODCUMDEE, 113 pp. ISBN 974-53-1296-7

The objective of this research is to study the behavior and pattern of using mobile phone in teenagers in order to understand the mobile phone technology that impacts on teenager communication life style. This is qualitative research using form of focus group with the 18 teenager samples age between 13-21 years old.

The research has shown that the samples have different factors effecting on mobile phone purchasing behavior i.e. asking friends, observing friends, gathering parents' opinion and self studying. Focusing on behavior of using mobile phone, there are vary purposes; to chat, to send and to receive message, to play game, to listen to music, to communicate and to download multi-media. For the purpose of communication, they use mobile phone in order to remind memo, to alert, to get acceptance in society, and to fulfill the need of privacy. The pattern of using mobile phone, even though there are many proposes but for chatting, the focus group does not using technology mainly for this purpose. However, the study has found that they have using pattern in chatting, message sending and receiving, and listening to music. For the chatting, mobile phone, still, could not absolutely replace the former pattern of communication among teenager i.e. home phone, public phone and PCT. Mobile phone is the complementary tool of the former ones. The focus group tends to use mobile phone whenever they require more privacy and convenience. For sending and receiving message, there are technologies called SMS and MMS that have replaced the conservative ways such as letter, telegraph and postcard. Moreover, the focus group has another pattern of using mobile phone as to communicate with themselves by downloading music to listen.

Department Mass Communication Student's signature.....

Field of study Mass Communication Advisor's signature.....

Academic year 2005

กิตติกรรมประกาศ

ขอพระขอบคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ช่วยสละเวลาของท่านมาอ่านวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมทั้งช่วยแก้ไข ตรวจสอบ หาข้อมูลให้ อีกทั้งยังสละเวลาให้ทุกอาทิตย์ ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ และปรับปรุงงานชิ้นนี้จนเป็นรูปเป็นเล่มสมบูรณ์ขึ้นมาได้ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธิ พลพงษ์ ประธานกรรมการ และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญ เรือน กิติวัฒน์ กรรมการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ช่วยตรวจสอบ จัดเกลาจนออกมาเป็นรูปเป็นเล่มได้ในที่สุด บุคคลทั้ง 3 ท่านนี้ล้วนมีพระคุณต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก

ต่อมาบุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิต คือ พ่อและแม่ ที่จะต้องกราบขอพระคุณในการส่งเสียให้ทุนทรัพย์ในการเล่าเรียนนี้ ตลอดจนเคี้ยวข้าวหาข้อมูล ให้คำปรึกษาทุกเรื่องจนมีวันนี้ขึ้นได้ และขอขอบคุณเพื่อนๆชาว MC ทุกคนที่ช่วยเป็นกำลังใจ เริ่มจาก อาท ที่คอยถามตลอดเวลาว่าจะจบรึยัง และยังเป็นคนแปลบทคัดย่อให้อีกด้วย เพื่อนอู๋ หรืออาจารย์อู๋ คอยช่วยเหลือในการเขียนงานชิ้นนี้ได้เป็นอย่างมาก จากข้อมูลดิบ อู๋สามารถทำให้กลายเป็นงานการวิจัยได้ อีกทั้งยังให้ยืมสถานที่ในการทำงานอีกด้วย เพื่อนฝน เบน กีฬ มอส ที่คอยโทรถามตลอดว่างานไปถึงไหนแล้ว ทำให้รู้สึกต้องตื่นตัวตลอดเวลาเมื่อโทรศัพท์ดัง และสุดท้ายทำที่สุดแล้ว คือ พี่เอ๋ กำลังใจจริงๆที่คอยให้กำลังใจยามที่ท้อแท้ตลอด (รวมถึงชื่อของบำรุงยามหิวโหยจากการทำงาน) สุดท้ายนี้หากไม่ได้กล่าวถึงเพื่อนคนใด ก็ขอภัยด้วย แต่อยากขอบคุณทุกๆคนจากใจจริง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	17
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	17
นิยามศัพท์.....	17
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวความคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	19
ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดรูปแบบการสื่อสาร.....	22
แนวคิดเรื่องรูปแบบการดำเนินชีวิต.....	25
แนวคิดแบบแผนการสื่อสารของวัยรุ่น.....	27
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
ขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	34
การเตรียมการสนทนากลุ่ม.....	36
คำถามที่ใช้ในการสนทนา.....	36
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38

บทที่	ช หน้า
การวิเคราะห์ผลข้อมูล.....	38
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
พฤติกรรมในการเลือกซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	41
พฤติกรรมการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	45
พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงหลังจากมีโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	54
วัตถุประสงค์ในการเลือกซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	55
วัตถุประสงค์ในการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	56
ข้อดี – ข้อเสียในการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	60
สรุปภาพรวม.....	61
5 เทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่กับแบบแผนการสื่อสารของวัยรุ่น	
แบบแผนก่อนการมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งาน.....	65
แบบแผนหลังการมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้งาน.....	75
ผลกระทบของเทคโนโลยีโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	81
แบบแผนการมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ก่อนและหลังใช้งาน.....	89
6 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผล.....	96
อภิปรายผล.....	105
ข้อเสนอแนะ.....	109
รายการอ้างอิง.....	110
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	113

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงการส่งสัญญาณของโทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุค 1G.....	3
2	แสดงการส่งสัญญาณของโทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุค 2G.....	4
3	แสดงการเปรียบเทียบคุณสมบัติของโทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุคต่างๆ.....	6
4	แสดงพัฒนาการของโทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุคต่างๆ.....	7
5	แสดงการเติบโตของบริการประเภท Non-Voice.....	8
6	แบบจำลองเทคโนโลยีที่สร้างผลกระทบแก่สังคม.....	23
7	ตัวอย่างของข้อความตัวอักษร (SMS).....	49
8	ตัวอย่างของข้อความภาพ (MMS).....	51
9	ตัวอย่างเกมที่เล่นผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่.....	52